

VEČERNIK

KRTINA PLAČANA V GOTOVINO

Leto XIII.
Štev. 255

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 25-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3. tel. 280
POSTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, torek 7. novembra 1939

NAROCNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Velika letalska bitka na zahodu

Devet francoskih letal napadlo 27 nemških in jih 9 zbil - Bojno srečo bo odločilo letalstvo - Sovjetska Rusija ne bo vstopila v vojno - Zastoj v pogajanjih s Finci - Sestanek belgijskega kralja z nizozemsko kraljico - Razmere v Ukrajini

Velika francoska letalska zmaga

PARIZ, 7. nov. Včeraj se je bila na zahodni fronti doslej največja letalska bitka. Francosko vojno poročilo pravi sinoči, da je devet francoskih lovskih letal zabilo 27 nemških letal, Francozi so sestrelili 9 nemških lovcev; 7 jih je padlo na francoska tla. Vseh devet francoskih letal se vrnilo na svoje baze. Neuradna poročila pa pravijo, da je to najsensajša zmaga francoskega letalstva, ki dokazuje dobro kvaliteto francoskega letalstva ter veliko izvežbanost letalcev.

LONDON, 7. nov. Reuter. Informacijsko ministrstvo javlja: Več angleških letal je posnelo zelo dobre slike z nemškega zahodnega bojišča. Številni poročila jasno kažejo položaj nemških čet v Slegfriedovi črti. Vsa letala, razen enega, so se srečno vrnila na mejo. Tudi francoska letala so bila na izvidniškem letu nad zahodno Nemčijo. Opazila niso nobenega premikanja nemških čet.

Vojna se bo odločila v zraku

LONDON, 7. novembra. Exchange Telegraph. Garvin razpravlja v »Observer« o sedanjem položaju na bojiščih in o raznih znakih, da pripravljajo letalski napad na Anglijo. Sestanek zatišje služi Nemcem samo za to, da pripravijo ta napad po svoji znanosti. Naloga Velike Britanije pa je, pravi Garvin, da uniči Hitlerju tisto orožje, s katerim je leta in leta teroriziral državo za državo, t. j. letalstvo. Nemške tovarne za letala in pline ter nemška letališča se morajo uničiti. Da se to doseže, obstaja le ena sama možnost: čimprej doseči premoč v zraku, kajti ta vojna se bo odločila v zraku.

Nemški napadi na Severnem morju

BERLIN, 7. novembra. DNB. Nemški letalski strokovnjak, ki se je nekaterih letalov sam udeležil, je zastopnikom tujih tiskovnih izjavil, da je bilo doslej pet letalskih spopadov med nemškimi bombnimi letalci in angleško vojno mornarico. Prvi tak spopad je bil 26. septembra, ko so nemški letalci presenetili angleško eskadro letal, ki je plula k Norveški. Nade so nemški letalci napadli na vojno ladje pri Scapa Flow. Nemški letalci so bili tedaj devet ur v zraku, nakar so se vrnili v svoja oporišča. Poslej so Angleži manj demonstrativno pluli po Severnem morju. Šele 16. oktobra se je pojavila ista eskadra kakor pred tedni blizu škotske obale. Nemški letalci so jo napadli in ji prizadejali težke izgube. Peta borba je bila 17. oktobra pri Scapa Flow. Ker nemški letalci ob tej priliki niso našli pravega cilja, so se otresli bomb na britanskih bazah. Od tedaj, pravi strokovnjak, se večje angleške edinice niso več pojavile na Severnem morju. Angleška vojna mornarica ni več absolutni gospodar tega morja. Kvaliteta in sposobnost nemškega letalstva je pritegnila Nemčijo, da tudi ona gospodari nad Severnim morjem. Poudariti je treba, da so bili napadi namenjeni le vojnim ladjam in angleški, odnosno škotski obali le v toliko, kolikor so se preganjane angleške vojne ladje zatekle k njej.

ACHILLE STARACE
imenovani generalni tajnik fašistične stranke v Italiji je imenovan za šefa generalnega štaba fašistične milice

Nemške mine ob danskih obalah

KJEVENHAVEN, 7. nov. Reuter. V bližini ožini med Dansko in Švedsko se pojavilo veliko število odtrganih min. Plovbe se je le nekaj malih ladij vrnilo na morje. Več min, ki jih je morje vrnilo na obalo, je eksplodiralo. Zaradi tega poka je bilo pobitih več šipov okoliških naselbin. Močan pok je bil čul do Kjevenhavna. Več min je zaglajalo danske prestolnice; na obali Danske so jih opazili 30.

Belgijski kralj pri holandski kraljici

HAAG, 7. nov. Belgijski kralj Leopold se je sinoči v spremstvu ministrskega predsednika Spaaka nenadoma odpeljal v Haag, kjer je imel konferenco s holandsko kraljico Viljemino. Konferenca je trajala do pol dveh zjutraj. O vsebini ni še ničesar znanega, mislijo pa, da bosta oba suverena, ki se čutita ogrožena, storila skupne korake za zavarovanje nevtralnosti obeh držav. Pri kraljici Viljemini je bil tudi holandski zunanji minister.

Kralj Leopold in Spaak se bosta vrnila v Belgijo danes popoldne.

HAAG, 7. nov. Reuter. Politični krogi menijo, da sta kralj Leopold in kraljica Viljemina razpravljala o novi ponudbi za mir in o čim tesnejšem sodelovanju med obema državama. Diplomatski krogi zatrjujejo, da je obisk kralja Leopolda v Haagu prišel iznenada. Poluradno pa izjavljajo, da sestanek ni v nobeni zvezi z novim mirovnim posredovanjem.

Rusi in Nemci grade utrdbene črte

BUKAREŠTA, 7. nov. S sovjetske meje prihajajo poročila o nepretrganem delu na utrjevanju nove ruske meje proti Nemčiji. Tudi Nemci utrjujejo mejo v vsej naglici. V Ukrajini je pri zadnjih volitvah po vaseh glasovalo samo 25% prebivalstva, po mestih pa ne več kot 50%. V Ukrajini se je življenje strahovito podražilo. Cene živilom so narasle za 200

do 300%, cene obutvi pa celo za 900%. Rusi pravijo, da je to zaradi pokvarjenih železniških prog. Nemci so poslali preko reke Bug 1400 Židov, ki pa jih ruske obmejne straže niso hotele spustiti naprej. Končno so se jih vendarle usmili, ker so bili v obupnem položaju, vsi razčepani in sestradani.

V Moskvi nič novega

MOSKVA, 7. novembra. Zaradi sovjetskih proslav obletnice revolucije ni bilo še nobenega novega sestanka med finko in sovjetsko delegacijo, razen tega pričakuje finska delegacija še vedno odgovora svoje vlade na zadnje sovjetske predloge. Zdi se, da tudi jutri še ne bo

nadaljevanje pogajanj, ampak šele v četrtek. Položaj je nespremenjen, a napetost je vsaj zaenkrat popustila. Po poročilih iz Helsinkov je Finska izdala nove ukrepe, zlasti glede bivanja tujcev na ozemlju republike. Vest, da bi sovjeti zbirali nove čete na finski meji, se pa tu demantirajo.

Francosko poročilo: Noč mirna

PARIZ, 7. nov. Havas. Poročilo od davi pravi: Noč mirna.

PARIZ, 7. nov. V teku včerajšnjega dneva so nemške patrulje poizkušale zavzeti neki otok v Renu, kar pa se jim ni posrečilo.

PARIZ, 7. nov. Med veliko nevihto je oddelek nemške vojske poizkušal napasti neki francoski položaj, ki je precej osam-

ljen in daleč od prvih linij. Ko so nemški vojaki začeli metati granate, so Francozi odgovorili s streli in Nemci so se umaknili, ne da bi poizkušali boj nadaljevati.

TRGOVINSKA POGAJANJA S FRANCIJO

BEOGRAD, 7. nov. Trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Francijo se bodo začela koncem novembra v Beogradu.

Oster Molotovljev napad na demokracije

Očita jim, da so izzvale zločinsko vojno zaradi svojih notranjih težav — Izpad tudi proti Zedinjenim državam in Italiji — Sicer pa se sovjetska Rusija ne bo dala zaplesti v vojno
Prvi komentarji

MOSKVA, 7. novembra. Sovjetski zunanji minister Molotov je imel včeraj svoj drugi govor, v katerem je na večer pred proslavo boljševiške revolucije orisal sedanjí položaj na svetu. Omenil je najprej vojno med Japonci in Kitajci, ki traja že tretji leto in prizadeva okoli 570 milijonov ljudi. Sedaj se je vojna razširila še na Evropo, v kateri so v vojnem stanju Velika Britanija, Francija, Nemčija ter velikobritanski dominioni s še nekaterimi manjšimi državami. Vse te države vključujejo v svojih mejah okoli 850 milijonov ljudi, tako da je dejansko v vojnem stanju skupno okoli eno milijardo in 300 milijonov ljudi, t. j. nad polovico celokupnega človeštva na zemlji.

Evropska vojna je po mišljenju Molotova nastala zato, »ker kapitalistične države (mišljeni sta tu Anglija in Francija) niso mogle prebroditi svojih notranjih težav. Da bi se rešile teh težav, so poglajale polovico človeštva v zločinsko vojno, ki bi jo rade raztegnile še na ostali

svet«. Zato se ne sme misliti, da so fronte že dokončno postavljene. Nasprotno, razni znaki dokazujejo, da bodo, preden se bo vojna končala, prisiljene poseči vanjo še druge države. Ne bo pa prisiljena k temu sovjetska Rusija, ki je dovolj močna, da uveljavi svojo voljo. Tudi dosedanji poizkusi, da bi se sovjetska Rusija potegnila v vojno, so vsi propadli. Pač pa je nevtralnost nekaterih drugih samo krinka, pod katero skrivajo svoje vojno hujskaštvo. Znano je tudi prav dobro, kako je neka nevtralna država (Amerika) prav te dni sklenila, da bo pod krinko nevtralnosti podpirala francoske in angleške imperialistične in kapitalistične cilje ter s tem hujskala k nadaljevanju vojne, od katere pričakuje velikih dobitkov na hrbtu vojskujočih se narodov, iz njihovih žrtv, njihovega trpljenja in njihovega siromaštva.

Dalje je govoril Molotov o sovjetski politiki ter napadel Poljsko kot eksponenta kapitalizma, ki je zato morala tudi

propasti in je propadla. Sovjetska unija je od njenega razpada pridobila zahodno Belo Rusijo in zahodno Ukrajino. Sedaj šteje Bela Rusija 10, Ukrajina pa 39 milijonov prebivalcev, vsa Sovjetska unija skupaj pa 183 milijonov. Dalje je govoril o čisto lokalnih sovjetskih zadevah.

LONDON, 7. novembra. V komentarjih včerajšnjega Molotovljevega govora pravijo angleški listi, da je ruski zunanji minister pač govoril o »imperialistični« vojni ter napadel Anglijo, Francijo, Ameriko in Italijo, v svojem 75 minut trajajočem govoru pa ni imel časa, da bi le z besedico omenil ruski spor s Finsko. Prav tako pa tudi ni imel časa govoriti o sovjetsko-nemških odnosih.

LONDON, 7. nov. Reuter. Listi komentirajo govor Molotova in naglašajo, da izraža voljo Rusije, ostati nevtralna. Po tem govoru ni treba več računati na vojaško sodelovanje med Rusijo in Nemčijo.

Maribor, 7. novembra.

Na severu, kjer se v prelivu na južnih obalah Norveške pretakajo valovi Severnega morja v Baltik, je pomaknjen v morje ozek celinski jezik z otoki severnonemške nižine. To je Danska, v vsakem pogledu res napredna država, ki je kljub svoji zelo važni geopolitični legi ugnala uravnovesiti svoj obstoj v mednarodnih sporih. Saj je nje lega med dvema morjema z močno trgovinsko frekvenco, na stikališču anglosaksonskih in nemških interesov izredno košljiva. Povrh so njene južne meje odmaknjene le dobrih 60 km od važnega Kielskega prekopu, ki odpira in zapira prehod nemški vojni mornarici iz Baltika na Atlantik.

Mala Danska je imela v preteklosti nekaj burnih let. Odkar se je pa po svetovni vojni utemeljil njen razvoj v strogi nevtralnosti do vseh intrig, ki so se pletle okrog versajskega mirovnega diktata, se le redkokdaj čuje od nje. In vendar je bila tudi Danska, ki se je po zlomu svetovne vojne okoristila na račun Viljemove Nemčije. Dobila je nazaj južni Šlezvik, ki ga je bil 1864. pripojil Bismarck k Prusiji. V plebiscitu se je izreklo 75% Frizov, Nemcem sorodno pleme z govoric, ki je bližja anglosaščini, za Dansko. Ta je vse doslej budno pazila na napredek južnega Jutlanda. Manjšinsko prebivalstvo je bilo v vsakem pogledu izenačeno z danskim, vlada je izdala nad 650 milijonov danskih kron za gospodarsko povzdigo priključene Šlezvika in zgradila velike nasipe proti poplavam, ki so stalno ugrabljale plodno zemljo.

Zanimivo je, da v težnjah z odločujočih mest nove Nemčije ni bilo zahtev glede Šlezvika. V zvezi s preseljevanjem Nemcev iz baltskih držav in glasovi, ki so terjali, da se tudi danski Nemci vrnejo v Rajh, so minili teden izjavili zastopniki narodne manjšine v Šlezvik, da bodo ostali v Danski. To stališče je tem pomembnejše, ker je pred leti tudi dansko obmejno ozemlje zajel val narodnega socializma. Misticizem Wodana je imel tu vroče privrženice, tako med Nemci kakor Frizi. Zemlja, ki je l. 1920 dala 30.000 glasov Nemčiji, 150.000 pa Danski, je čez noč postala velenemško nastrojena.

Glavna iniciativa za živahno gibanje je pljusala na Dansko, iz nemškega obmejnega mesta Flensburga, kjer je bil protestantski pastor Peperkorn poročen z Danko, vnet pobornik in duševni oče zahteve po zednitvi obeh Šlezvikov. V danskem Šlezvik, zastopnik manjšine v kjevenhavnskem parlamentu. Po vsej deželi, kjer štejejo Nemci okrog 40.000 ljudi, je bilo organiziranih 80 narodnosocialističnih celic. Schmidt je bil sprva zmeren politik, nasprotnik vsake revizije meje na račun Danske. Kot borbeni vodja novega gibanja se je pa javno vneto zavzemal za odcepitev južne Danske in zednitev obeh Šlezvikov v okviru Nemčije. Obsojal je kot pastor »nemoralo« in versko brezbržnost Dancev ter vodil ostro polemiko z oblastmi, ki so bila po razkritju nekaterih veleizdajniških dejanj primorana, odpustiti mnoge prevnete pristase iz državne službe.

Demokratska Danska je pustila nacistom vso svobodo zborovanj in nošnje uniform. Ko se je pa pred leti za veliko noč pripravil udar narodnosocialističnih bataljonov iz nemškega v danski Šlezvik, je vlada v Kjevenhavnu poslala na južno mejo konjenico in čete s strojnimi puškami. V resnem trenutku je berlinska vlada odločno posredovala, napadalni oddelki so se morali umakniti. Na šlezviški meji je zavladal mir, diplomatski stiki obeh držav so poravnali vse spore in danes je mirna in nevtralna Danska z bogato zalogo poljskih pridelkov, krme, živine, masla in jajc Nemčiji mnogo bolj potrebna kakor kdajkoli poprej.

Danska je tedaj tipičen primer zemlje, ko je kljub svoji zelo občutljivi legi ostala izven skrbi, ki tarejo skandinavske države ter majhne obrobne dežele na evropskem zahodu. Pritisk, ki pljuska iz obeh taborov na Švico, Belgijo in Holandsko, se Danske ne dotika. Njena samostojnost in miren razvoj na izpostavljeni točki Evrope je prav tako potreben Veliki Britaniji kakor Veliki Nemčiji.

-ine.

Ključ situacije v rokah sovjetov

Stalinov cilj je uresničiti imperialni sen carja Aleksandra I. Prihodnja smer ekspanzije jug

LONDON, 7. novembra. Diplomatski dopisnik »Daily Telegrapha« piše v uvodu, da prehaja ključ za razvoj bodočega položaja vse bolj v sovjetske roke. Glede angleško-sovjetskih pogajanj pravi, da doslej niso napredovala, ker iz Moskve še vedno niso odgovorili na angleški načrt o povečanju medsebojne izmenjave surovin. Kakor bi Anglija tak sporazum želela, se ji pa vendarle zdi vsaj za enkrat dosti važnejše finsko vprašanje. Pisec pravi dalje, da obstaja ozka povezanost med finskim in balkanskim problemom, ker se zdi, da je Stalinov cilj ustvaritev imperija carja Aleksandra I. in razširiti ekspanzijo ne le na severu, ampak tudi na jugu. Odprto je pa še vprašanje, kakšnih metod se bo sovjetska Rusija pri tem posluževala. Zdi se, da se vojne ne bo poslužila, ker ni dovolj gotova glede izida. Nobenega dvoma pa ni, da obstaja sedaj za Balkan večja nevar-

nost s strani sovjetske Rusije kakor s strani Nemčije. Turška odločnost, braniti Balkan in morske ožine, se nanaša na nevarnost s strani Rusije kakor Nemčije. Sicer pa Turčija ni več v ospredju sovjetskega pritiska, ampak Bolgarija, ki naj bi postala izhodišče za uresničenje moskovskih balkanskih načrtov. V Bolgariji ima sovjetska Rusija mnogo simpatizerjev, deloma iz komunističnih, deloma iz slovanskih in revizionističnih nagnenj, vendar je treba upoštevati, da stoji temu nasproti močan italijanski vpliv.

SOFIJA, 7. novembra. Stefani. Vsi listi prinašajo na prvih straneh vest o podpisu dopolnilnega protokola bolgarsko-italijanske trgovinske pogodbe. Naglašajo, da deli Bolgarija popolno prijateljstvo z Italijo in odobrava njeno stališče glede vojne. Italija in Bolgarija bosta svoje vezi še poglobili. Italijansko-grški sporazum je imel v Bolgariji ugoden odmev.

Število doslej potopljenih ladij

LONDON, 7. novembra. Angleško informacijsko ministrstvo je včeraj objavilo, da je angleška trgovinska mornarica izgubila od začetka vojne doslej 57 ladij. Največje so bile izgube prve tedne, sedaj pa so vedno manjše. Izguba predstavlja poldrugi odstotek velikobritanskega trgovinskega brodogradništva, ako se ne štejejo zraveni še rečne in izključno obrežne ladje, kar bi odstotek še znatno znižalo. Fran-

cozi so izgubili v tem času samo 7 ladij, nevtralci pa 34. Nemci trdijo, da so potopili doslej vsega skupaj 115 ladij, 18 več, kakor jih navajajo Angleži. Medtem se je pa Angležem posrežilo organizirati tako uspešno obrambo proti nemškim podmornicam, da postajajo vedno manj nevarne in bodo postale sčasoma sploh brez pomena.

Ali bo ali ne bo?

BERLIN, 7. novembra. Demantirajo se vesti tujih listov, da bo v kratkem von Ribbentrop odšel v Moskvo, Göring pa v Rim.

LONDON, 7. novembra. »Yorkshire Post«, glasilo ministra Edena, piše, da bo feldmaršal Göring navzlic demantijem vendarle odpotoval v Italijo. Namen njegove poti naj bi bil nakup letal.

Javno mnenje Zedinjenih držav

RIM, 7. nov. V »Corriere della Sera« piše Luigi Barzini, eden izmed najboljših italijanskih poznavalcev Severne Amerike, da se bo velika večina ameriškega javnega mnenja takoj postavila na francosko in britsko stran, če se zgodi kak krvav dogodek na škodo USA.

ADOLF MAX UMRL

BRUSELJ, 7. nov. Dolgoletni bruselski župan in narodni junak iz svetovne vojne Adolf Max je umrl. Pripravljajo mu svečan pogreb.

BRUSELJ, 7. nov. Havas. Kralj Leopold se je dalje časa zadržal pred posmrtnimi ostanki Adolfa Maxa, hoteč tako v imenu vse Belgije počastiti dolgoletnega župana bruselske občine. Bivši predsednik vlade Pierlot je dejal, da je smrt Maxa pretresla vse Belgijce. Znana francoska dramatična igralka Cecil Sorel je snoči med igro v četrtem dejanju tudi počastila pokojnika. Občinstvo je vstalo s sedežev in s ploskanjem izrazilo hvaležnost veliki francoski umetnici. Slava mu, živela Francija! so vzklikali ljudje.

KONFERENCA SKANDINAVSKIH STROKOVNJAKOV

KJEVENHAVEN, 7. nov. Eksperti »oskiskih« držav, ki so se včeraj tu sešli, so razpravljali o skupnem nastopu in medsebojni pomoči na finančnem in gospodarskem področju. Danska vlada je racionalizirala sladkor, norveška pa trpi zaradi zastoja lesne trgovine.

NORVEŠKO INTERNACIJSKO SREDIŠČE

OSLO, 7. nov. Reuter. Nemška posadka, ki je vodila ameriški parnik »City of Flint«, je zaprta v trdnjavi Kongsvinger blizu švedske meje. Tja so zaprli tudi nemške letalce, ki so jih Norvežani zajeli v svojih južnih vodah.

VOJAŠKA PARADA V MOSKVI

MOSKVA, 7. nov. Ob proslavi 22 letnice revolucije je bila davi na moskovskem Rdečem trgu velika vojaška parada pred Vorošilovom.

Serum proti tetanusu

PARIZ, 7. nov. Havas. Francoska akademija znanosti javlja, da sta učenjaka Ramone in Lemaier iznašla serum proti tetanusu. Rezultati prvih poizkusov so odlični. Vbrizg novega seruma napravi tako človeka kakor živali trajno imune proti napadom tetanusa. Izum je tem pomembnejši, ker so pojavi tetanusa v vojni zelo pogosti.

BELGIJSKI PROTEST V NEMČIJI

BERLIN, 7. nov. Belgijska vlada je protestirala pri nemški zaradi preleta nemških letal preko belgijskega ozemlja.

CHURCHILL SE JE VRNIL

LONDON, 7. nov. Churchill se je vrnil iz Francije.

VRNITEV NEMŠKIH DIPLOMATOV

BERLIN, 7. nov. Veleposlanika von Schulenburg in Mackensen sta se vrnila v Moskvo, oz. v Rim.

PREMOGOV PLIN NAMESTO BENCINA

BERLIN, 7. nov. DNB. Vlada je ukazala, da se izpremenijo tovorni avtomobili, ki so doslej vozili z bencinom, na pogon s premogovim plinom. Zaradi zadržanja 12 milijonov galonov petroleja, ki je bil namenjen v Nemčijo, po sovražnih ladjah, bodo nemški avtomobili vozili namesto z bencinom s premogovim plinom.

PRIJAVA TUJEGA PREMOŽENJA V NEMČIJI

BERLIN, 7. nov. Po posebnem dekretu mora biti vse premoženje tujih državljanov, ki bivajo v Nemčiji, prijavljeno berlinski vladi. Pri tem so posebno mišljeni angleški državljani Severne Irske, protektoratov in kolonij, ki so pod angleško zastavo ter državljani Egipta, Francije in njenih kolonij.

ODREDBA O PLOVBI AMERISKIH LADIJ

WASHINGTON, 7. nov. Havas. V pravilniku o vojni coni je dovoljeno pluti po njej onim parnikom USA, ki bi hoteli evakuirati ameriške državljane in parnikom, ki plujejo pod zastavo Rdečega križa. Ameriški državljani ne bodo smeli pluti na ladjah vojujočih se držav po vodah evropske celine.

»DEUTSCHLAND« NA ATLANTSKEM OCEANU

LIZBONA, 7. novembra. Exchange Telegraph. Poveljnik portugalske ladje »Gileanes« je sporočil pri vrnitvi v Lizbono, da je po odhodu z Novega Fundlanda srečal nemško križarko »Deutschland«.

NOVI ITALIJANSKI ČASTNIKI

RIM, 7. nov. Mussolini je podpisal dekret o sprejetju v službo novih 3.000 častnikov, ki bodo služili v različnih enotah italijanske vojske.

Borza. Curih, 7. novembra. Devize: Pariz 9.96, London 17.57, New York 446, Bruselj 74.37, Milan 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178.50, Stockholm 106.25, Oslo 101.30, Kopenhagen 86.10, Buenos Aires 104½.

Domači zapiski

Prej občinske ali poslanske volitve?

V Beogradu so že več dni mrtvo posvetovalja voditelji vladnih strank brez KDK. Dočim ena skupina trdi, da bodo prej občinske volitve, pravi drugi, da bodo poslanske volitve pred skimi. Predsednik vlade Cvetković konferenci s predstavniki strank daljši sestanek z dr. Mačkom. Za hodnje dni obetajo v odločitvi vrstnega reda volitev dokončno nitev.

Sestanek slovenskih poslancev

V Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani so se zbrali bivši slovenski poslanci. Minister dr. Krek je poročal o položaju živalni debati, ki je sledila, so razpravljali o bližnjih občinskih volitvah.

Avtonomisti v Sloveniji

Najmočnejše v državi je bilo avtonomistično gibanje v Sloveniji. Slovenska ljudska stranka je bila predstavljena težen, pa tudi liberalci so si prizadevali, v praksi rešavati Slovenijo od zizma. Stvarno so vsi Slovenci slovenske stranke za avtonomijo, da hočejo nekateri zanjo tudi v obliki, drugi jo žele ustvariti v obliki, piše »Hrvatski dnevnik«.

Za četrto banovino

Minister za gozdove in rudarstvo vladna muslimanov dr. Džafer Kulavica je izjavil novinarjem, da imata Bosna in Hercegovina specifičen jugoslovanski značaj. Poleg Hrvatske, Srbije in Srbije naj bi to bila četrta upravna enota v državi.

Zopet novo odkritje

Profesor pravne fakultete v Sarajevu dr. Ivić piše v »Vremenu« med drugim »Srbi in Madžari so imeli v preteklosti dovolj prilik, da se pobleže spoznajo svojem načinu življenja, navad, mnogih lastnostih so si oboji sovražili. Madžari so Srbom bližji kakor kateri drugi narod. Madžar je odkrit, nasprotnik, vdan in zanesljiv kolega. Srbi so manj zaupljivi, se težje in navduši, ali komur obljubi, lahko nanj zanesse. V srbskih mnogih madžarske krvi in obratno. Prvih Arpadovičev so prodrli do Raške, se tam poženili in postavili. Mnoga madžarska naselja v Madžarski Branicevu so se prav tako pomešali s Srbi.

Ivan Radić umorjen

V Velikem Trebarjevem pri Sisku se v poči na terek približala hiša nekdanjega Ivana Radića, nečaka pok. Stjepana in Antona Radića, dva neznanca. Radić je sedel pri mizi in čital. Skozi okno oddala maskiranca dva strela, nato se skočila v sobo in še šestkrat ustrelila. Radić je obležal mrtev. Tašča, ki je bila priča dogodka, se je skrila pod posteljo. Morilec se niso izsledili, sodijo na gre za maščevalen čin delavcev. Radić je bil graditelj ladij.

Tuji delničarji odneso nad milijonov din iz Jugoslavije

Od 1522 delniških družb v Jugoslaviji sodeluje pri 228 družbah tuji kapital. To največ v rudarstvu s kapitalom 60 milijona din, pri električnih napetosti 55.9, pri kemični destilaciji nafte s 30 milijoni din, pri kovinsko strojni 96.1 milijona din itd. Skupaj imajo tuji pri nas vloženega vsega 2.239.7 milijona din ali 71.50% vseh sredstev industrijskega kapitala. Povprečni dobiček, ki gre po tujcih letno iz države, znaša 100 milijonov din.

Nova prosvetna politika Hrvatske

Nasha šola se mora osvoboditi tujih vzorov. Zato so potrebne globoke reforme. Zgraditi je treba mnogo novih ljudskih šol, srednje šole se morajo približati ljudskemu življenju. To se bo doseglo s vseh učilišč morajo dati hrvatskemu narodu potrebne agronome, tehniške, zdravniške, sodnike, pedagoge in druge strokovnjake. Treba bo na visokih šolah ločiti praktike od teoretikov, bodoči strokovnjaki, piše »Hrvatski dnevnik«.

Novice

Kruha, kruha ljudstvu in ne — žganja!

„Žganje bo teklo v potokih“, je dejal krčmar „in polni bodo zaporj in bolnišnice“

Preteklo nedeljo me je pot zanesla v okolico. Vlak vozi iz Maribora proti Ptujem med ravno pokrajino. Zadnji vlak so na njivah. Dozorela ajda, ki zaradi prezgodnjega mraza slabo obrodi. »Koraj za setev bo,« pravijo ljudje, »delo je pobral mraz.« Enako mi komprijem. Najprej mu je škodovala prekomerna moča, nato pa mu je onemogočila rast suša. Prav pomanjkanje vode ter krompirja, od česar je močno oteženo blagostanje na podeželju, se bo letošnji letini zelo močno poznalo na prebivalstvu.

Podobno je po gričevnatih krajih nad Ptujem. Tu je površ tega še sadije slabo obrodi, razen grozdja in sliv, ki so le neverjetno bogato obrodi. Kmetje sicer nekaj posušili, največ tega pa je šlo v sode, da bo zavrlo. Se bo skuhalo iz njega žganje. Danes se bo kmetje pridno izposojujejo kotle za kuhanje žganja. Globoko v noči bedijo v kotlih in pazijo na sleherni curek žganja, ki priteka iz bakrenih cevi. Letos kmetje iz sliv in iz vinskih drožev kuhali toliko te žgane pijače, kakor je leta in leta, celo desetletja niso.

V mlinarstvu domačiji so se zbrali mlinar, viničar, mlinar in stari stric. »Ali veš, da so Rupertu prerezali vrat?« »Prilpil je bil mrtev.« Ruperta Ploja, kmetijskega posestnika v Mestnem vrhu pri Ptujem, sem poznal. Njegova starejša hčerka je hodila na delo na babičino posestvo. Kropico nedoraslih otrok ima za se. »Kako se je zgodilo?« Krčmar se nasmehne. »To je šele začetek,« pove. »Le še preneka hladen. S kruhom in vinom, pijačo, vino, celo žganje pa se bo teklo v potokih. Ljudje pijejo. Kaj kupca ni, cen tudi ni, pa kruha. Pilo se bo doma. Pri Rupertu moč! Saj veš, kako je pri stili?«

Va je precej vinjeno. Pa so prišli polnoči neki fantje z Drstele, ki so se prepirali — in potlej se je zgodilo. »Kaj pa, dragi moj, to je šele začetek,« Krčmar ni sentimentalni, pa se me nasmehnil.

Me je vlak vlekel nazaj proti Ptujem. Široko Ptujsko polje se je zameknilo v temo, obronki Slovenije nad Ptujem prav tako. Vsa ta polja plačajo že iz leta v leto toliko davkov: za šole, za državno vzdrževanje cerkva... za vse, kar je potrebno, da se obdrži red. In vendar se mi je na poti, kakor da bi bila od Boga zapuščena, pa da bi bila od Boga zapuščena.

Vsa ta pokrajina med Dravo in Sotlo je gričevnati svet, ki ga poznamo iz vinorodnih gor, ki živi že stoletja neko podzvestno življenje. Blagoslova in od stoletnih navad, ki se ti pridelki spravljajo. Če bodo obilna, če pa bo s polji slaba, pa bo obilna sadije, se bo pilo. Na leto bo toliko več pobojev, pretepov, da ne bo lačnih otrocih, ki morajo v prireditelji letih piti strup, ker ni posestnikov, ki se ne bi mogli pridelati dovolj kruha, in da ne bi se dogajalo iz dneva v dan in ki bi nikjer zapisane ter registrirane in ki bi slovenjagoriški mater bi vedeli povedati.

Se spominam, da se je letošnje leto kmetije precej pisalo o tem, kako kmetije predelujejo slive v marmelade. Enako je bilo z grozdem. Prirejali pa je pri nas vedno dolga pot. Hočem najtežjega zloniti tisto tradicijo, ki je treba na priliko iz grozda iztisniti samo mošt in samo mošt, iz sliv pa samo mošt in samo mošt. Pa je tradicija bi se ne bila tako zlo, da se dala zlomiti, če bi se kdo pobral davke, ki skrbi za prosveto te države, ki je odgovoren za gospodarstvo in za življenje te pokrajine.

Ta kdo je lahko vedel že takrat, ko se je pokazala letina sliv, da bo letošnje leto dosti žganja — in kaj se je ukrenilo proti temu? Nekaj se je pisalo in potlej — nič. Nič! Pokrajina pa je danes brez kruha ter kuha žganje. »Žganje bo teklo v potokih,« je povedal krčmar. Istočasno pa se bodo napolnjevale mrtvašnice, zaporj, bolnišnice, kar so vse samo logične posledice nezvestnega življenja, ki ga živi ta pokrajina.

Časopisje je to poletje tudi pisalo o precejšnjih vsotah, ki jih je državna uprava določila za odkup marmelade iz sadija in sliv. To je pisalo, v pokrajino pa ni prišel nihče, ki bi zavestno organiziral kuhanje marmelade in tako dalje.

„Šolskega upravitelja iščemo“

Zapustil nas je zelo marljivi in priljubljeni šol. upr. g. Kotnik Viligoj s svojo gospo soprogo. Na naši veliki, vzorno urejeni 12 razredni šoli sta prazni dve mesti. Upravitelj ima 4 sobno stanovanje, gospodarsko poslopje in kos posestva. Neporočeni učitelji imajo velike, sončne sobe in svojo skupno kuhinjo z odlično kuharico Treziko. — Na šoli in v vasi je največja sloga in sodelovanje. Sv. Marjeta je skoraj trg, saj ima zdravnik, mesarja, trgovce in obrtnike vseh vrst. Od sreskega mesta Ptujja je oddaljena le dobrih 10 km, od žel. postaje Moškanjci pa 20 minut. — Na visokih in vplivnih prosvetnih mestih imamo ugledne domačine, ki niso brezbržni do šolskih razmer v svoji rojstni vasi in bi sigurno vsako tozadevno prošnjo učitelja podprli. — Radi orožnih vaj in nujnih dopustov se morajo razredni združevati. Naši otroci s tem trpe vsestransko. — Mi dajemo državi vse, kar zahteva od nas, imamo pa pravico prositi, da dobimo to, kar nam gre. — Redni davkoplačevalci v Sv. Marjeti nižje Ptujja.

OPOZORILO SPLAVARJEM

Generálna direkcija drž. želez. je na prošnjo zadruga splavarjev, podaljšala vozno ugodnost po železnici za splavarje okrajev Gor. grad, Dravograd in Maribor pod istimi pogoji kot doslej.

Opozarjajo se vsi splavarji, da si nabavijo primerne slike — fotografije, da jih bo lahko potrdila direkcija drž. železnic v Ljubljani.

da se naziv „Hrvatski skautski savez v Zagrebu“ preimenuje v „Hrvatski kulturno-vzgojno društvo Domobran“.

n „Maistrovi bore“. V nedeljo, 12. novembra 1939 ob 10. uri dopoldne bo v prostorih hotela „Balkan“ v Slovenski Bistrici tovariški sestanek vseh onih borec, ki so se udeležili v prevatni dobi leta 1918/19 Maistrovih akcij za osvoboditev naše severne meje.

n Opekarna na Pragerskem je zadnje dni začela odpustiti delavstvo. Vzrok temu je preslab izvoz opeke. Nad 30 delavcev je ostalo brez dela.

n Davek ga je pokopal. Iz Gline poročajo, da je tamkaj znenada zadela srčna kap uglednega glinskega trgovca Jakoba Langrafa. Langraf je bil poklican na davkarijo. Ko pa so mu tam povedali, koliko davka mora plačati, je razburjen odšel po stopnicah. Pred davkarijo pa ga je zadela kap. Kmalu za tem je bil že mrtev.

Uboj med godbo in plesom

Na Murskem polju se kar vrste fantovski pretepi. Vzroki teh pretepov so: stara sovraštva in alkohol.

Niso se še dobro polegile govorice o uboju v Bučočevcih pred dvema mesecema, ko je znova razburil nov uboj Murško polje, posebno pa križevsko občino.

V Logarovcih v Verzelovi gostilni je bila v nedeljo zabava. Igrala je godba, ljudje pa so plesali in peli. Med razigra-

Redno plačujte naročnino, sicer Vam ugasne pravica zavarovanja „Večernikovih“ naročnikov na

10.000 din

Celje

c Čudna morala. Po celjskem okraju prodajajo razni krošnjariji manufakturno in galanterijsko blago. Tako krošnjarije ni dovoljeno. Krošnjariji nakupujejo blago v neklih celjskih veletrgovinah. Trgovci, ki vedo, zakaj dotični nakupovalci to blago rabijo, jim ga brez nadaljnjega prodajo. Nato pa jih ovadijo, da jih oblasti zasledujejo radi nedovoljenega krošnjarijenja. Ugotovljeno je bilo, da je krošnjari kupil blago pri ovajalcu, ta se je pa izgovarjal, da ga ne briga, komu in zakaj v trgovini proti gotovini prodaja blago. Mislilo, da bi bilo bolj moralno, da bi se krošnjarijem blago ne prodajalo, ker bi se krošnjaristvo na ta način preje zatrla, kakor pa, da se jih potem ovaja in preganja.

c Okrajno načelstvo v Celju razpisuje dobavo 2356 metrov cevi iz litega železa za vodovod v St. Juriju pri Celju. Druga javna pismena ponudbena licitacija bo v ponedeljek, 13. t. m. ob 11. uri v prostorih hidrotehničnega odseka pri banski upravi v Ljubljani.

c Pravita, da sta nedolžna. Radi ponočnega roparskega napada, ki je bil v spomladi izvršen pri gostilničarju Žirovniku na Frankolovem, sta bila pred meseci pri okrožnem sodišču v Celju obsojena brata Franc in Rudolf Košec iz Frankolovega skupno na 13 let robitve, ki jo prestajata v mariborski kaznilnici. Te dni sta pisala domov pismo, v katerem zatrjujejo, da sta nedolžna, kakor sta to trdila tudi pred sodiščem. Pravita, da bo radi dotičnega roparskega napada prišel v zapor kmalu nekdo drugi iz Frankolovega, ki da je nagovoril nekega delavca, naj napravi iz gotovega namena dotični roparski napad pri Žirovnikovih. Orožništvo je na podlagi pisma Košcev pričelo sedaj zadevo znova preiskovati.

c Davčna uprava poziva k vložitvi davčnih napovedi za odmero zgradarine za davčno leto 1940. Napoved se mora izvršiti do konca novembra.

c Staro sovraštvo. 24letnega dminarja Antona Bobnarja iz Skofje vasi je v Vojniku napadel delavec Ciril Kuzman. Z nožem ga je zabodel v vrat in levo pleče. Bobnarja so težko poškodovanega prepekljali v celjsko bolnišnico. Kuzman je dejanje izvršil iz sovraštva, ki ga je že dalje časa gojil do Bobnarja.

c Tri kolesa so ukradli neznan vlomilci iz drvarnice pos. Jazbinska na Cesti na Dobrovo. Za tatovi ni sledu.

Socialni problem podeželja: nezakonski otrok

Usoda ga je že vnaprej zaznamovala, da bo služil za hlapca

Nezakonski otrok — to je socialni problem našega podeželja, ki že desetletja in desetletja kriči ter terja rešitve. Največ teh še vedno zaznamovanih otrok na podeželju imajo kočarji in težaki, oni, ki se sebe ne morejo pošteno oblačiti, pa vendar terja življenje svoje od njih.

Tudi mali Lojzek je bil nezakonski. Rodila ga je delavka Marija Temnikarjeva v Hrastju pri Limbušu. Pri polni mizi ni nikoli sedela z njim, Lojzek je večkrat kričal, da je lačen, majo lani pa se je znašla Temnikarjeva na cesti — brez stanovanja. Nikoli se ne bi mogla ločiti od otroka, preveč rada ga je imela, Lojzek je šel že v peto leto. Zdal, ko je bila brez strehe, si pa res ni vedela več pomagati. Zato je storila, kar mati vedno težko stori: dala je otroka v rejo. Sicer pa, saj bo tako hlapec, potlej pa je vseeno, ali bo začel hlapecati nekaj let prej ali pa pozneje. Otrok je star že pet let ter ne bo docela v reji, lahko bo že kaj malega pomagal.

Tako se je potem zgodilo, da je odšel lani junija 5-letni Lojzek k posestniku Julijani Ederjevi v Malno v Jurjevski dol pri Sv. Lenartu. Kmetija je bila precejšnja, in mati je upala, da njen otrok ne bo kruha stradal.

Rejenca pa na kmetiji kajpada niso pestovali. Otrok je bil star že pet let. Pridno so ga pošiljali po kmetiji in hiši sem in tja, enkrat kmetica, drugič njena mati, tretjič njena hčerka. Lojzek pa je imel mlade noge in je tekal. Tekal pa je tudi za svinjami, za teleti, kravami in perutnino, ki je ni bilo malo. Imel je mlade noge, vendar pa se vse premalo urne. In še nekaj so vedeli pri Ederjevih: da človek ne živi samo od dela, ampak tudi od molitve. Mali Lojzek pa ni vedel dobro ne očenaša, ne božjih zapovedi, kaj se vero in resnice. Skratka bil je kakor mlad »teliček«. Poleg tega pa ga je tlačila majhna telesna napaka, ki je malemu grenila sleherni uro življenja. Lojzek ni mogel po nočeh zadrževati vode. Za mlado življenje pri tuji hiši je bila to strašna stvar — bil je zasmehovan od vseh. Vsakdo okoli je vedel, kako je z njim. Lojzek si skoraj ni upal nikomur več pogledati v oči. Vrh vsega tega je bil siromak in še nezakonski.

Ederjevi so vedeli, da šiba novo mašo poje, pa so Lojzeka tepli vsakdar, ob vsaki priliki in vsi: kmetica, njena mati in njena hčerka. Tepli pa ga niso samo s šibo, ampak z vsem, kar jim je prišlo pod roke. Saj je bil

nezakonski, premalo učen, ni vedel moliti in posteljo — slamo, na kateri je ležal — je molčil. Lojzek je seveda kričal, in to kričanje so slišali tudi sosedje. Sredi letošnje zime je prišlo tudi materi na uho, kako se Lojzku hudo godi. Takoj se je napravila ter odšla z obupanym srcem v Jurjevski dol. Vzela je otroka ter ga prihodnji dan odpeljala k zdravniku dr. Turšiču v Maribor. Mali siromček je res imel vse polno ran in podplutb po telescu. Rane so bile sicer lažje, vse skupaj pa so dale poškodbo težjega značaja.

Kmetica je izjavila pri zaslišanju, da pač ni kriva. Ona je vzela otroka za svojega ter ga tudi tepla, ker ni vedel moliti in ker ni držal vode. Šiba poje novo mašo ter ozdravi 99 bolezní.

Julijana Ederjeva je bila zaradi takega nečloveškega ravnanja z malim Lojzkom obsojena na dva meseca zaporja, pogojno za dobo treh let, nadalje pa mora plačati stroške zdravljenja in odškodnino za bolečine, ki jih je moral prestati fantek.

Bogata bilanca kulturnega dela — Glasbena Matica 1. jan. 1940 brez strehe

Radio Sreda, 8. novembra

Ljubljana: 7. Jutranji pozdrav; 7.15 Plošče; 12. Plošče; 13.02 Orglice in harmonika; 18. Mlad. ura: Elektrifikacija Slovenije; 20. Vojaska godba; 21.30 Po mače (plošče); 22.15 Citraški trio. — Beograd: 6.45 Jutranja oddaja; 19.40 Plošče; 11.00 Jutranja oddaja; 11.00 Plošče; 12.00 Plošče po željah. — Opoldanski koncert; 14. Popularni koncert; — Milan: 6.45 Jutranja oddaja; 19.40 Plošče; 11.00 Jutranja oddaja; 11.00 Plošče; 12.00 Plošče po željah. — Opoldanski koncert; 14. Popularni koncert; — Bukarešta: 20. Flondorova opera "Moc Ciocarlan". — Oslo: 20.20 Operetni koncert. — Rim: 21.30 Simfonični koncert. — Kopenhagen: 21.15 Simfonični koncert. — Bruselj I.: 21.10 Orfova "Carmina Burana". — Budimpešta: 22.06 "Sonata na klavir in violino. — Budimpešta: Mendelssohnova Škotska simfonija.

Zanimivosti

Čičerin o rusko-jugoslovanskih odnošajih

Značilna sodba pokojnega ruskega politika o Srbiji in vlogi Rusije na Balkanu

V zagrebški „Novi Rijeci“ prinaša dr. Josip Smolaka zanimive spomine na čičerina, pokojnega ruskega politika. Med ostalim piše: Na kraju 1927. leta sem bil poslanik v Berlinu. Nekega večera je prišel k meni poslanik Turčije, s katerim sva bila v zelo prijateljskih odno-

ČIČERIN

stava medsebojnih odnosov koristna, da naj delam v tem smislu. Odgovoril sem, da nimam ne besede ne pravice, baviti se s tem vprašanjem. O tem odloča samo vlada, vprašanje je treba sprožiti v Beogradu. Če želi, da sporočim v Beograd konkreten njegov predlog, to rad storim. Čičerin je zamahnil z roko, kakor da mu je žal, da ne razumemo njihovega prijateljstva. Dostavil sem mu, da je moje osebno mišljenje, da bi bilo za Jugoslavijo res dobro, če bi mogla računati v mednarodnem življenju na prijatelja v Moskvi. Naše zaupanje v sovjetsko politiko je pa posebno po nekem govoru sovjetskega predstavnika v Italiji o naši zahodni meji zagrenjeno. Ta govor, ki je za del občutljivo vprašanje, se je zelo dojmil naše javnosti, posebno Slovencev in Hrvatov. Južni Slovani so bili navajeni, da ruski narod podpira njihove narodne težnje, zato je nasprotno stališče Moskve izzvalo veliko razočaranje.

Čičerin je odvrnil, da niso sovjeti zagotovili nobeni državi, pa tudi ne Italiji mej, ki so bile določene brez njenega sodelovanja. Zato ni vredno dajati pretirano važnost govoru, izrečenemu na nekem banketu. V ostalem

govorju ne vodijo rusko nacionalno, še manj slovansko politiko. Njih država ni Rusija, stare Rusije ni več, obstaja le zveza sovjetskih republik, v katerih je veliko število enakopravnih narodov.

— Vem, sem odgovoril, da je tako. Toda v tej zvezi je ruska republika, ki je dvakrat večja nego vse ostale zvezne države skupaj. Kar je formalno sovjetska republika, je zaradi tega politika Rusije. Naš svet ne gre do potankosti. On vidi, da Rusija ni na njegovi strani in to ga boli, kajti kakor je bila Rusija vedno zaščitnica Južnih Slovanov, tako so tudi ti bili vdani njej.

Čičerin je nervozno vpadel v besedo: — Niste vi Srbi bili vdani ruskiemu narodu, nego pravoslavnemu carju. To so bile samo zveze verskega fanatizma, ne pa nacionalna solidarnost.

— Varate se, g. Čičerin! sem odvrnil. Srbi ljubijo Ruse kot svoje brate ne samo po veri, temveč tudi po bratstvu krvi in jezika, največ še zaradi tega, ker so jim pomagali k svobodi. Vsi Jugoslovani goje bratska čustva do ruskega naroda, brez ozira na vero ali carja. Lahko vam povem primer, po katerem boste sami sodili. Ko je bila ruska vojna mornarica

pri Čušimi uničena, sem na lastne oči videl naše pomorce na dalmatinskih otokih, kako so jim lile solze po licih. Med jokom so me vprašali: »Ali je res, da so naši bratje Rusi propadli?« Ti preprosti ljudje niso bili fanatični pravoslavci ali oboževalci carja samodržca, temveč Hrvati katoliki, demokrati, pristasi moje stranke, ki ni bila navdušena za carizem.

Videti je bilo, da Čičerin z zadovoljstvom poslušal te besede. Lice se mu je razvedrilo, dejal je: — Naši narodi bodo ostali prijatelji, politika se menja. Nadejam se, da bodo vaši ljudje še naprej ljubili Rusijo, kakor so jo doslej. Lahko pride kmalu dan, ko jo boste potrebovali.

Najin razgovor je bil končan. Govoril mi je še o svojem zdravstvenem potovanju. Opozoril sem ga, da je v Podstrani, kjer stanujem, neka družina Čičerić, o kateri pravijo, da je neki njen član v Napoleonovi dobi šel v Rusijo. Dejaj, da ni nikoli o tem slišal, njegov rod da biva že stoletja v Rusiji.

Od tedaj se nisva nikoli več videla. Nekaj dni kasneje sem govoril pri sprejemu s sovjetskim poslanikom Krestinskim. Povedal je, da tisto noč nihče ni smel v poslaništvo. Krestinski je moral po razgovoru sam ugasniti luč in zapreti vrata. Krestinski je postal kasneje prvi pomočnik Litvinova, pri zadnjem »čičerincu« v Rusiji je tudi on odletel, dočim je Čičerin umrl prirodne smrti kmalu po berlinskem razgovoru.

O razgovoru s Čičerinom sem poslal v Beograd točno poročilo. Se isto leto sem bil prenaščen iz Berlina.

V 170 zračnih bitkah sestrelil 70 letal

Najboljši kanadski letalec je pilot iz svetovne vojne, zdaj zrakoplovni maršal Billy Bishop, ki se je ponovno vrnil k letalstvu. V svet. vojni je sodeloval v 170 zračnih bitkah in je sestrelil 70 nemških letal. Odlikovan je bil z Victoria Cross, najvišjim vojnim odlikovanjem Velike Britanije. Njegova prsa krasi vrsta drugih odlikovanj, zdaj ima 45 let, l. 1915 je komaj 21 leten vstopil v vojno. Štiri mesece je služil v francoski aviaciji kot izvidnik, nakar se je posvetil pilotiranju

in pokazal izredno spretnost. Pozna najrazličnejše lokavosti zračnega manevriranja ter je izboren strelec. Po vojni je imel neko nezgodo in je opustil vojaško službo. Toda že 1934 je začel ponovno leteti in je zdaj še vedno star kavelj. Leta 1928 je obiskal kot član Aero-kluba Berlin, kjer so Nemci legendarnemu junaku priredili lep sprejem. Maršal Göring ga je posebno počastil. Zdaj ni izključeno, da se bo z nemškimi tovariši spet srečal — pod nebom.

Bobri preprečili dolgotrajno sušo

Letošnje poletje je vzhodne države Severne Amerike zajela dolgotrajna suša. Talna voda je usahnila globoko v spodnje sloje, zelo je primanjkovalo pitne vode. Le veliki park med New-Yorkom in New Jerseyem je poživljal še dalje več potokov.

Pred leti so v tem parku izpustili nekaj parov bobrov. Razmnožili so se tako, da je blizu 2000 teh glodalcev napravilo med potoki neprelopljene barjere

z obglodanimi drevesi. Drevje, ki je ležalo vsevpred, je zadrževalo vodo in v času, ko je okolica gozdov trpela na silni suši, je bilo pod senco drevja zmerom dovolj osvežujočih potočkov. Zdaj so mestne uprave nekaterih večjih središč nakupile bobre, da tudi v svoji okolici zavarujejo parke pred sušo, ljudje pa bodo obenem imeli zabavo z gozdnimi inženirji-glodalci.

VOJNI STROŠKI ANGLIJE

Stockholmski »Aftenblatt« piše, da znašajo vojni stroški Anglije 5.250.000 funtov sterlingov dnevno. Prav toliko je porabila Anglija na dan tudi v svetovni vojni, čeprav njena mornarica in vojska še nista stopili v akcijo. Skupni izdatki Angležev v minijili vojnih tednih znašajo 33,6 milijona funtov, dohodki so v istem času izkazali 17,7 milijona funtov sterlingov.

REKORDI ROJSTEV NA ŠVEDSKEM

Statistika za prvo polletje 1939 je pokazala, da je bilo letos na Švedskem rojenih 9464 otrok, tisoč več kakor lani v istem času. Že dolgo vrsto let ni bilo toliko rojstev, rasni biologi imajo spet priliko, da studirajo vpliv vojne nevarnosti, ki je pretila lani v septembru, na pomnožitev porodov.

Darujte za azilni sklad PTL

»Na Venero,« je pritrdil astronom, »ki je še zadnji planet našega sončnega sistema, na katerem se more razviti novo človeštvo z novo kulturo in novimi vzponom v neslutene višine.«

Po teh besedah se je Gudur Nasik dvignil z naslanjača, odhitel k premikalnim napravam in naravnal teleskop na Venero. Spočil ga je s projekcijskim platnom, na katerem se je tisti hip prikazala površina sosednega planeta. Astronom je razlagal:

»Poglejte te ogromne zelene ploskve! To so tropični pragozdovi, ki pokrivajo velik del Venera. Dalje vidite savane in prve stepe. Po njih živijo ogromni zavriji, podobni tistim, ki so pred milijoni let živeli tudi na naši zemlji. Ljudi pa na Veneri ni, dasi bi našli na njej vse pogoje za naselitev. Ako bi bili, bi morali že davno opaziti njihova dela; teh pa nismo nikoli in nikjer zasledili. Razmere na Veneri so zato nekako takšne, kakršne so bile pri nas pred nastopom prvega človeštva.«

»Ki je morda prišlo k nam tudi od drugod,« je pripomnil Multan Tanang.

»To so domneve, ki jih nikoli ni bilo mogoče ne dokazati ne ovreči,« je odvrnil astronom. »Ako so prišli, so mogli priti samo z Marsa.«

»To bi pomenilo,« se je naenkrat vinešal Ramas Indor, »da sta prva človeka, o

katerih pripoveduje Sveto pismo stare zaveze, priletela z vseмирskim letalom z Marsa, ki je bil v tem primeru tisti na zemlji zaman iskani izgubljeni raj. Adam in Eva sta bila tedaj Marsovca.«

»To trditev je zapisal že pred stotisočletji neki pisatelj v nekem utopičnem romanu,« je dejal Multan Tanang. »Toda napovedal je tudi...« Stavka ni več dokončal. Utihtil je, prebledel in se naglo opravičil, da mora še nazaj v knjižnico.

»Ali nam ne bi povedali, kaj je napovedal, preden odidete,« ga je skušal zadržati Ramas Indor.

»Drugič, prijatelji drugič...« je odgovoril zgodovinar že na vratih in izginil na hodniku.

»Čemu se mu naenkrat tako zelo mudi?« je vprašujoče dejal Chasi Khan.

»Ker najbrže ne ve, kaj je napovedal tisti pisatelj in mora šele pogledati,« se je zasmejal Gudur Nasik. Ramas Indor se je pa zahimal za vseмирsko letalo.

»Ali nismo mi nikoli poizkusili zgraditi letalo, ki bi nas prepeljalo z zemlje na Venero?«

»Smo,« je odgovoril Gudur Nasik, toda Chasi Khan ga je ošinil s takim pogledom, da je astronom utihtil in ni mogel inženir istisniti iz njega nobene besede več.

(Dolje jutri.)

Rekord italijanske podmornice je bil dosežen s tem, da se je spustila 107 m pod morsko površino. V tej globini je ostala nad pol ure. Spušcanje in dviganje je bilo brez zaprek.

Angleži so črti Nemce, častne člane Tenis Cluba, in sicer Henkla, Menzla in Kleinschrotta.

Eno samo vrsto kruha bodo jedli na Grškem. Vlada se nadeja s tem prihraniti blizu četrtil milijarde drahem na leto.

11.000 kolonistov za Libijo so prepeljali italijanski parniki te dni na obale severnoafriške kolonije.

Nemške visoke šole v Pragi in Brnu je prevzela posebna nemška uprava; ki pa ostane še nadalje pod kontrolo protektorata.

400.000 mož ima Švica pod orožjem. Italijanski strokovnjaki so mnenja, da je dobro oborožena švicarska vojska v stanju, v goratem ozemlju svojih mej zadržati sovražnika.

— No, Dragica, kaj si že utrujena. Stopiva hitro ali naj se pa peljeva.

— Aj, mamica, raje me nesi, pa steci v galop...

— No, Dragica, kaj si že utrujena. Stopiva hitro ali naj se pa peljeva.

— Aj, mamica, raje me nesi, pa steci v galop...

MARIJ SKALAN:

RAMAS IN JORA

ROMAN ZADNJIH LJUDI NA ZEMLJI

»Ako žive na tistem planetu sploh ljudem podobna živa bitja,« je pripomnil Ramas Indor.

»Tega astronomija kljub vsemu svojevrstni silnemu napredku še ni mogla ugotoviti,« je odvrnil Gudur Nasik. »Altair je preveč oddaljen od naše zemlje, da bi mogli natančneje opazovati njegove plavke.« Po teh besedah je stopil k nekemu rodu na steni in ga premaknil. Potem je obrnil k Multanu Tanangu, Ghasi Khanu in Ramasu Indorju: »Izvolite se obrniti k projekcijskemu platnu!«

Vsi trije so se hkratu okrenili in se močje zastrmeli v prizor, ki se jim je pokazal. Na velikem projekcijskem platnu je bil prikazovan dogodek, ki se je na tretjem planetu Altairia. Razpadajoča planeta je bombardiral njegovo površino z velikanskimi kosi svoje gnote ter povzročal nepopisno razdejanje. Več milijonov ljudi je umrlo. Na projekciji so bili prikazovali prizore, ki jim jih je prikazoval astronomov glas: »V svoji daljnovidnosti je Hörbiger na-

povedal, da naša zemlja po razpadu meseca ne bo ostala dolgo brez novega trabanta. Ta novi trabant bo Mars. Ker je manjši kakor zemlja, se njegova krožna pot okoli sonca krči bolj naglo in približuje poti zemlje. V stotisočletjih, ki so pretekli od tedaj do zdaj, se je Marsova krožna pot že tako zožila, da bo v nekaj tisočletjih ta naš sedaj najbližji sorodni planet v resnici zajet v naše območje privlačnosti in prisiljen vrtneti se namesto okoli sonca, okoli naše zemlje. To zajetje bo povzročilo novo katastrofo.«

»Ki bo uničila tudi našo naselbino in naše naslednike!« je žalostno dejal Multan Tanang.

»Vsekakor, ako ne bomo našli do tedaj nove genialne rešitve,« je pritrdil Gudur Nasik.

»To se pravi,« se je vmešal Chasi Khan, »ako ne bomo do tedaj uresničili hrepenenja vseh človeških rodov do danes in končno le dovršili letalo, ki nam bo omogočilo zapustiti našo zemljo in poleteti v vsemirje.«

»Na Venero,« je dejal Multan Tanang.

Kdor hoče imeti odgovor na vprašanja glede malih oglasov in drugih obvestil, naj priloži 3.- din v znamkah. Na vprašanja brez priloženih 3.- din v znamkah uprava ne odgovarja

Vie sreče: „Putnik“

Prihodnie žrebanje že
v petek, 10. novembra

Glavna kolektura srečk Tuiskoprometne zveze
v Mariboru

Ali že imate srečke iz naše srečne zaloge?

Tudi pismena naročila izvršujemo najvestneje in najdiskretnije.

Kultura

Naša kulturna bilanca z Nemčijo

Kulturni stiki med posameznimi narodi se presojajo po izmenjavanju kulturnih dobrin, med katerimi so knjige najvažnejše. Po količini teh stikov se pa presoja tudi kulturni vpliv narodov na druge narode. Da je bil pred osvoboditvijo nemški kulturni vpliv na Jugoslovane, in to prav tako na Slovence ka-

kor Hrvate, Srbe in Bolgare — čeprav na predzadnje in zadnje mnogo manjši kakor na prve in druge — zelo velik, je tako podrobno dokazano in znano, da bi bilo pač nepotrebno še kako novo dokazovanje. Pred tem vplivom so se drugi, n. pr. italijanski, francoski, angleški itd., kar izgubljali. Posebno pri Sloven-

cih menda sploh ni bilo inteligenta, ki ne bi bil kupoval in čital nemških knjig, v narodno obmejnem ozemlju pa tudi v obrtniških in delavskih hišah niso bile redke. Po osvoboditvi je ta vpliv močno vpadel, toda statistike nam vendar dokazujejo, da je še vedno na prvem mestu pred vsem drugimi.

Leta 1937, je bilo po nemških uradnih podatkih uvoženih iz Nemčije in Avstrije v Jugoslavijo nemških knjig za 10 milijonov 229 tisoč dinarjev, lani pa za 7 milijonov 428 tisoč dinarjev. Precejšen del odpade gotovo na jugoslovanske Nemce, toda tudi Slovenci, Hrvati in Srbi naročamo znatno število nemških knjig, zlasti eseiistične in znanstvene vsebine. Vsote, ki jih izdajamo za nemške knjige, so precejšnje celo za trgovinsko bilanco, postanejo pa še večje, ako pomislimo, da z nemške strani ni tako rekoč nobene kompenzacije; kajti slovenskih, hrvatskih in srbskih knjig Nemci ne kupujejo in ne uvažajo, razen morda silno redkih izjem. Tudi naročila naših knjig s strani slovenske in hrvatske narodne manjšine v Nemčiji so skrajno majhna. Stik in vpliv je torej tu popolnoma enostranski!

Prav tako enostranska je tudi bilanca izmenjave listov in slik. Dočim so uvozili leta 1927. iz Nemčije (in Avstrije)

brez modnih listov (ki predstavljajo mnogo večjo postavko) za 520.000, leta 1938 za 240.000 dinarjev časnikov, Nemčija v tem času uvozila iz Jugoslavije skoraj ničesar. Medtem pa, ko uvoz knjig in časnikov iz Nemčije goslovijo tedenco vpadanja, kaže zemljevidov porast. Leta 1927. uvozili le za 454 tisoč dinarjev zemljevidov, leta 1928. pa že za 531 tisoč.

Posebno poglavje predstavlja uvoz slik. Leta 1927. smo uvozili iz Nemčije takega blaga za 2 milijona 276 dinarjev, leta 1938. pa za 1 milijon 876 dinarjev. Tu gre predvsem za reprodukcije slik, slik, kakor so n. pr. nabožne, jinske, figuratne itd. To blago je po mnogi večini kič, kakršnega človek z bolj šim okusom ne bi razobesil po svojem stanovanju, kajti reprodukcije se za tako trgovino po ogromni vrednosti slike brez vsake umetniške vrednosti. Tudi tu pa nismo imeli z nemške strani nobene kompenzacije v obliki nemških nakupov v Jugoslaviji. Zato vidimo, da je bilanca kulturnih stikov med nam in Nemčijo na vseh kulturnih področjih, tiče finančni efekt, za nas popolnoma negativna, pasivna pa je zato tudi v moralnem oziru. Nemci nam le dajejo, pa ne jemljejo skoraj ničesar.

MALI OGLASI

CENE MALIH OGLASOV: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za te oglase je din 8.—. Družbe, preklic, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga je vpslati v pismu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

NOGAVICE

(lastni izdelki), rokavice, volna, odeje, koče, zimsko perilo pletenine, najcenejše »Mara«, trgovina A. Oset, Koroška c. 26 (polg tržnice). 9879-1

SEMSKO PŠENICO

ječmen in rž oddaja Kmetijska družba, Meljska c. 12. 10084-1

Hišni posestniki in najemniki pregledajte Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni ANTON RAJŠP. MARIBOR Orožnova 6. kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 10276-1

TEČAJ REFORMIRANE SLOVENSKE STENOGRAFIJE

odpre stenografski krožek v prostorih Trgovske akademije v sredo 8. novembra ob 1/220. uri. 10783-1

Nogavice, perilo

kupite najbolje pri

„LAMA“

Jurčičeva 4 Prost ogled!

KREDITNA ZADRUGA

»MALA ŠTEDNJA« v Mariboru, r. z. z. o. i. sklicuje izredni občni zbor, ki bo v sredo dne 15. nov. t. l. ob 20. uri v prostorih društva »Jadran-Nanos« v Mariboru, Narodni dom, 1. nadst. s sledečim dnevnim redom: 1. Citanje revizijskega poročila. 2. Volitve upravnega odbora. 3. Volitve nadzornega odbora. 4. Slučajnosti. Če bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, se vrši čez pol ure drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih zadrušnikov. Odbor 10870-1

Prodaj

Ia CVETLIČNI MED

(točen) od din 15.— naprej. O. Črepinko, čebelarstvo, prodajalna čebelarstva društva Maribor, Zrinskega trg št. 6. 9789-1

TRGOVINA

z mešanim blagom in trafiko na izvršni točki naprodaj. — Ponudbe pod »Brez konkurence« na upravo »Večernika«. 10858-4

PES OVČJAK

leto dni star, se poceni prodaja. Vprašati Mlinska 30. 10865-4

OTOMANE

postelje, omare, psihe, pernice in raznovrstno poceni prodaja in kupuje. Starinarna, Frankopanova 1. 10880-4

Stanovanje

LEPO STANOVANJE

sončno, trisobno, v novi hiši Slovenska 39 se odda s 1. decembrom. Vprašati Gospojna ul. 13, Schmidt. 10866-5

STANOVANJE

soba, kabinet, kuhinja din 300 Soba s štedilnikom 160. Betnavska 39. 10872-5

ODDAM SOBO IN KUHINJO

Stritarjeva ul. 31. 10873-5

Sončno DVOSOBNO STANOVANJE s kabinetom se odda s 1. decembrom. Gosposvetska 17. 10885-5

Soba odda

LEPA PRAZNA SOBA se odda takoj. Pobrežje, Tezenska 12. 10868-7

GOSPODIČNA

se sprejme na hrano in stanovanje. Vprašati pri Peharju, Aleksandrova 17. Studenci. 10869-7

ODDAM SOBO

z eno in dvema posteljami. Erjavčeva 12, Melje. 10876-7

Soba išče

PRAZNO SOBO z vhodom s stopnic, čisto, v sredini mesta iščem. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Soba«. 10877-8

Službo dobi

KROJAŠKO VAJENKO iščem. Terzer, Meljska 2. 10881-9

VAJENCA

za manufakt. in modo sprejme trgovina Jos. Šraj, Maribor. 10883-9

Službo išče

IZVEŽBANA MASERKA z dolgoletno prakso iz večjega kopališča se priporoča cenjenim damam za raznovrstne masaže. Dopise na upravo »Večernika« pod »Maserka«. 10867-10

PISARNIŠKA MOČ

deklet. z 2-letno pisarniško prakso, išče zaposlitve. Zahtevek skromen. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Skromna«. 10871-10

MESARSKI POMOČNIK išče službo. Je spreten preka-jevalec. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Pomočnik«. 10875-10

KUHARICA

ki opravlja tudi druga hišna dela, išče službo pri boljši družini. Naslov v upravi »Večernika«. 10886-10

V najem

IŠČEM LOKAL

za mesarstvo v najem z ali brez inventarja. Cenjene ponudbe na upravo »Večernika« pod »Lokal«. 10874-15

Čitajte, »Večernik«

Sport

Gostovanje varaždinske Slavije

V nedeljo bo izkoristila varaždinska Slavija prosti termin v ligaškem tekmovanju ter bo gostovala v Mariboru s kompletnim ligaškim moštvom proti SK Železničarju. Tekma bo ob 14.30 na stadionu.

DVA OBCNA ZBORA V MARIBORU

V nedeljo, 19. t. m., bosta v Mariboru dva zanimiva občna zbora, ki bosta malo osvetlila težave, s katerimi se morajo boriti naša sportna društva in ustanove.

V Kino-restavraciji bo zborovala Mariborska kolesarska podzveza. Edina točka dnevnega reda je volitev novega odbora. V zvezi z nedavnim dirkališnim kolesarskim prvenstvom mesta Maribora je prišlo do spora med predsednikom podzveze in ostalim odborom, ker je prvi protipravilno nastopal pri glavni dirki. Ker se ni izpolnilo pričakovanje, da bo predsednik sam demisioniral, je sedaj večina odbora

z ostavko izzvala sklicanje izrednega občnega zbora.

Istega dne bo na Pobrežju zborovala SK Slavije, ki se mora trdo boriti za obstanek. Marsikateri klubski delavci je v tej borbi umaknil. Da se klubski članje v skupni seji z nadzorstvom sklicuje redni občni zbor, da se izpopolnjuje z novimi močmi.

s Na službeni nemški teniški ranglisti preseneča, da je uvrščen R. Menzel, ki ni z H. Henkelom na prvo mesto, kajti Henkel je bil letos brez dvoma uspešnejši. Slede R. Göpfert, Redl, Koch, von Metaxa je šele na 7. mestu.

s Italijanska nacionalna teniška ranglista bo šla na gostovanje v skandinavsko državo. Najprej bo posetila Švedsko.

Ne pozabi naročnine!

Vsem, ki so nam kakor koli pomagali vzdržati strašen udarec ob izgubi naše ljubljene soproge in matere, gospe

Minke dr. Šorlijeve

se najiskreneje zahvaljujemo.

V največjo uteho nam je bila zlasti tako nepričakovano številna udeležba prijateljev še iz sončnih predvojnih časov in krajev, tovarišic in tovarišev iz njenega prejšnjega poklica, a posebej še preljubezniv domislek, da se je od nje poslovila tudi vrsta šolske mladine, ki ji je ostala mila do zadnjega diha. Vsa njena zadnja pot je bila, kakor da si jo je sama naročila, in zadnje spremstvo, kakor da si ga je sama izbrala.